

Hidrológiai vizsgálatok

A tervezett vizmintavételezési és értékelési munkát a terveknek megfelelő volumenben sikerült elvégezni. A vizminták elemzésében a MÁFI laboratóriuma volt segítségünkre.

Vizhozamok mérésére csak szórványosan került sor. A hidrológiai munkákat Szilágyi Ferenc vezette.

Biológiai vizsgálatok

Salamon Gábor egy több éves populáció-vizsgálati sort fejezett be. A munka eredményeként a jelenlegi állapotnak megfelelő rendszerezést állított fel a Baradla- és a Béke-barlangok faunájára.

Dr. Törőcsik István folytatta az 1981-ben megkezdett élettani vizsgálatosorozatot. Ebben az évben egy újabb csoport töltött 24 órát a Baradla-barlangba, "miközben nem kaptak enni". Az idő egy részét munkával töltötték. A csoport tagjaitól a leszállás előtt és közvetlenül a felszállás előtt vért vettek, valamint EKG-t vettek fel. A vizsgálatokat a következő évben folytatjuk és értékelésre majd ezután kerül sor.

Eredmények, tapasztalatok

Jelentős eredménynek könyvelhető el a Baradla-Alsó-barlang feltárása, annak ellenére, hogy nem sikerült a Fő-ággal az összeköttetést megtalálni. További eredményeket valószínűleg nagyobb technikai apparátus felvonultatásával sem lehet elérni. Mivel a barlangban mozgatható szivattyúk csak kis hozamok esetén képesek a munkalehetőségeket biztosítani, a Hosszu-Alsó-barlang feltárását a Fő-ág belső nyelői felől kell megkísérelni.

Hosszabb időre lezárt témának tekinthető Salamon Gábor faunisztikai gyűjtéssorozata. Az általa összeállított rendszer a figyelt két barlang jelenlegi élővilágát tükrözi. Ezen a területen a jövő feladata az emberi beavatkozás /intenzív mezőgazdasági művelés, az aggteleki szennyvitalisztító stb./ hatásának figyelemmel kísérése. A hidrológiai vizsgálatokat ki kell terjesztetni bakteriológiai elemzésre is. Vizelemzéseink jelenleg azt mutatják, hogy a Jósza- és Komlós-forrásokon kilépő viz átlagos hozamnál mindenben megfelel az ivóvízzel szemben támasztott követelményeknek.

A KPVD SZ Vörös Meteor TE. Diogenes Csoportjának 1982. évi jelentése

Thieme András

Kutatási területünk továbbra is a Rejteki munkásház - Kajla-völgy - Hór-völgy - Tebe-pusztá - Dalla-völgy - Répáshuta - Rejteki munkásház által határolt terület, melyen négy fontosabb objektumot tartunk számon:

- I. Szarvasetetői-viznyelő
- II. Csunya-völgy és barlangjai
- III. Pénz-pataki-viznyelőbarlang
- IV. Diós-pataki I.-II.-III. sz. barlangok

I. Szarvasetetői-viznyelő

A barlangban időszakosan dolgoztunk, egy-egy alkalommal átlagban 4-5 fővel. Tevékenységünk egyrészt a bejárat biztonságossá tételére irányult, másrészt a meglévő szűkület bővítésére.

A táborunk közepére sikerült kisebb kibontásokkal, kiékelésekkel biztonságossá tenni a bejáratot. Sikerült megoldani, hogy a víz a bejárat közelében közvetlenül lejusson az alsó szintre.

A szűkület bővítését változatlanul kézi erővel végeztük, mivel a várt aggregátort nem kaptuk meg. Ennek ellenére szélesedett a járat, de átférni még mindig nem sikerült.

Az augusztus 9-i felhőszakadás következtében a bejárat újfent megrongálódott: a bontási munkahelyet viszont "kitakarította" a lezuduló víz. Az átlagos körülmények között 30-40 l/perc hozamu patak a felhőszakadás után 420 liter vizet szállított percenként. A barlang újbóli járhatóvá válása után azt tapasztaltuk, hogy visszatorlódás nem fordult elő, a víz akadálytalanul nyelődött el a belső végponton is.

II. A Csunya-völgy és barlangjai

A völgy nyugati oldalának bejárását a nyári tábor idejére terveztük. E tervünket az időjárás, illetve a Baradla-Alsó-barlangi táborban való részvételünk meggyújtotta.

E tényezők miatt a terület komplex bejárása helyett csak az északi bejárat környékét vizsgáltuk át. A fellelt üregek kis keresztmetszetűek, rövidek, bejáratuk részben eltömődött, vagy már eleve nehezen járható.

III. Pénc-pataki-viznyelőbarlang

Folytattuk a szifon rendszeres vízszintingadozásának mérését. Váratlan eredményt nem tapasztaltunk. A mért értékeket mellékelve közöljük.

Nyári táborunk során augusztus 9-én hatalmas, évtizede nem tapasztalt méretű felhőszakadás zúdult a környékre. Két óra negyvenöt perc alatt 64 mm csapadék hullott le. Az adat csapadékmérővel mért érték.

A Pénc-patak vízhozama a felhőszakadást megelőzően 90 l/perc volt. Közvetlenül az esőzés megszűnte után 1260 l/perc értéket mértünk. Ekkora víztömeget a gát nem volt képes visszatartani és átszakadt. A gát fele hosszán megrongálódott, rövid szakaszán a talppongit kimosódott. Emiatt az előzetes terveket megváltoztatva új gátat kellett építeni. Az új gát 0,45 m-rel magasabb, és 1,37 m-rel hosszabb a réginél. Az átfolyás okozta rongálódás kivédésére tetőjét fűvesítettük. Az utólagos méréseknél kiderült, hogy a gát megépítése - 1979 óta - 0,33 m vastag hordalék réteg rakódott le. A felvizi oldalon, közvetlenül a gátfalnál mérve. Ez az érték sokszorososan meghaladja ugyan az előzetes várakozásunkat, de igazolja azt az elképzelésünket, hogy a szifon vízszintingadozásának maximumai azért csökkennek, mert a gát visszatartja a "dugót" képezhető hordalék döntő hányadát.

Megkezdjük a barlang főágába torkolló oldaljáratok felkutatását. E munkát jobbra hétvégi munkaturákon végeztük. Az eredmények összegezésekor kitűnt, hogy e munka csak egyidőben, nagy létszámmal végezhető el megbízhatóan, a fellelt járatoknak az alaptérképre történő rászerkesztésével egyidejűleg.

A szifonkerülő járat bontását, ha mérsékelt tempóban is, de folytattuk. A kitöltés változatlanul egyrétegű, egynemű, anyagát tekintve agyagos kitöltés, tömör, nehezen bontható településben. A határoló kőzet keresztmetszete a járat iránya változatlanul sikerrel biztat.

Bár a barlang gerinces faunájának részletesebb tanulmányozására nem került sor, néhány megfigyelést azért tettünk. A legfontosabb, hogy a barlangban élő szalamandrák száma lecsökkent. Az eddigi három előfordulási hely közül mindössze az egyikben - a szifonnál sikerült néhány példányt megfigyelni.

Nem mondható el ugyanez az ugyancsak a szifonnál települt békapopulációról. A megfigyelt állandó egyedszám 10 fölött van, az egyes egyedek fejlődésük különböző szakaszaiban állnak. Nagyságuk 3-12 cm között változik.

A vízszintmérés adatai - 1982

január	9. - 138,95 m	július	9. - 137,68 m
	22. - 138,95 m		11. - 137,69 m
	24. - 139,00 m		23. - 137,71 m
	31. - 139,00 m		25. - 137,71 m
február	12. - 138,90 m	augusztus	31. - 137,72 m
	14. - 138,70 m		2. - 137,75 m
	26. - 138,70 m		4. - 137,75 m
	28. - 138,65 m		6. - 137,83 m
március	12. - 138,60 m		8. - 137,81 m
	14. - 138,60 m		9. - csapadék 64 mm
	26. - 138,37 m		13. - 137,78 m
	28. - 138,20 m		15. - 137,79 m
április	4. - 138,03 m	szeptember	21. - 137,80 m
	16. - 138,82 m		4. - 137,85 m
	18. - 137,80 m		18. - 137,95 m
	24. - 137,78 m		24. - 137,99 m
május	14. - 137,69 m	október	26. - 138,11 m
	16. - 137,68 m		8. - 138,15 m
	28. - 137,70 m		10. - 138,16 m
	31. - 137,78 m		22. - 138,20 m
június	2. - 137,79 m	november	24. - 138,22 m
	4. - 137,79 m		7. - 138,38 m
	6. - 137,80 m		19. - 138,57 m
	12. - 137,83 m		21. - 138,60 m
	26. - 137,60 m	december	4. - 138,68 m
			5. - 138,68 m
			17. - 138,70 m

IV. Diós-pataki-viznyelők

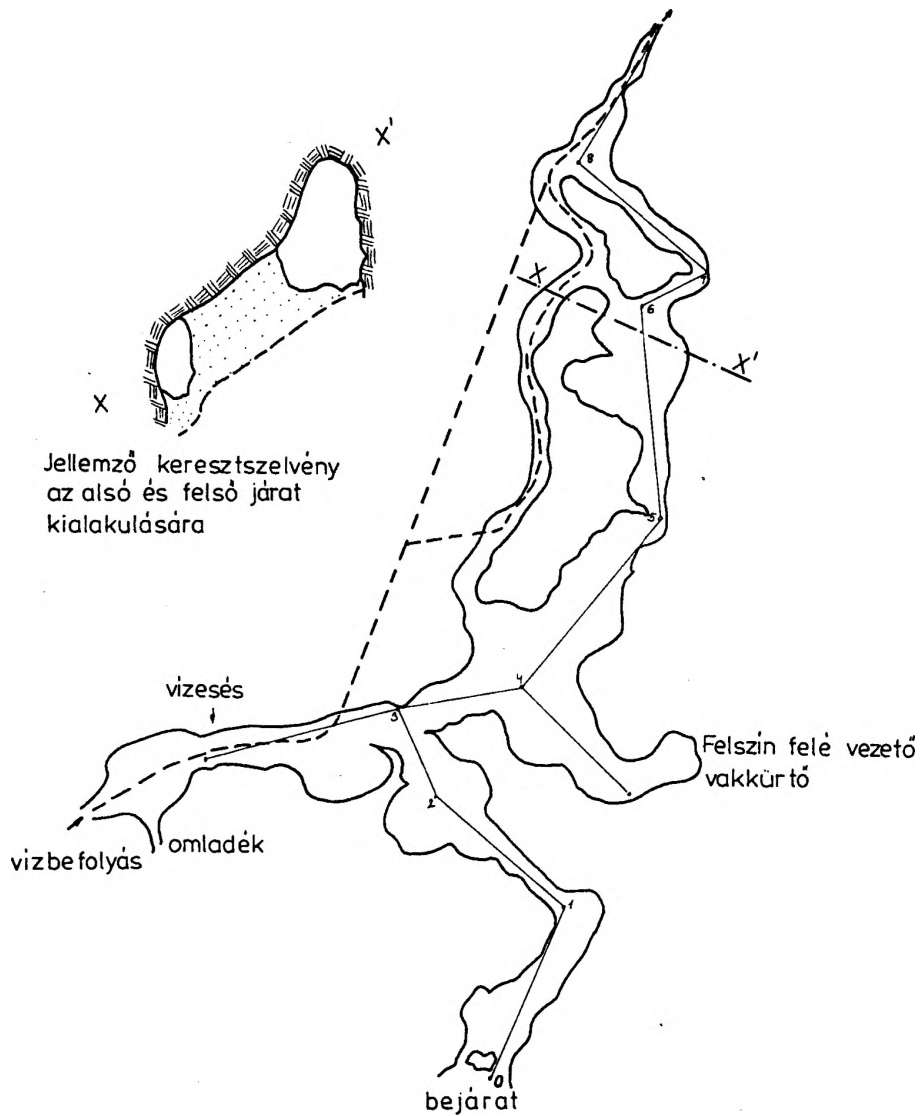
A II. sz. barlangban tovább folytattuk a patakmeder bontását. /A kitöltés: iszaplerakódásba ágyazott kisebb-nagyobb közettörmelék./ A tábor első hetében rengeteg munkával kihordtuk az eddig kitermelt köveket, ezáltal vált lehetővé a további bontás.

Érd mi eredményt mégsem ezen a ponton, hanem a vízbefolyás alatti terebben értünk el. Az omladék között sikerült egy kb. 5 m hosszú, lejtős irányu járatot felfedezni. Sajnos egyelőre annyira szűk, hogy egyetlen ember képes csak egyszerre beférni, és az is csak kocsival lehet vastagabb a nádszálnál. A további tágítás, valamint a térképezés a jövő év feladata lesz.

A járat jelentőségét abban látjuk, hogy egyrészt olyan helyen nylik, ami bontás szempontjából eddig nem tűnt biztatónak, másrészt lehetővé válhat a jelenleg ismert patakmeder megkerülése.

Külön kell szólni az augusztus 9-i felhőszakadást követő tapasztalatokról. A megelőző hosszú, száraz periódus miatt a vízhozam 48 l/perc volt /augusztus 8-i mérés/. A csapadék hullás alatt az 5 m mély kráter teljesen megtelt, az átcsapó víz közvetlen a barlang bejáratán zúdult be. Ugyancsak a barlang bejáratán áradt befelé egy, a patak kiáradása következtében a völgyfenéken folyó vízfolyás. A barlang teljes egészében elnyelte a vizet, de a belső részekben már visszatorlódásra utaló nyomokat is találtunk.

Harminc perccel a felhőszakadás után 450 l/perc vízhozamot mértünk, erős hordalék-
szállítással. A kráter egy óra alatt kiürült. A barlang végpontját jelentős szűkület
talaját a rohanó víz 0,13 m mélyen lehorodta /a határolókőzet falának elszineződése
alapján mért érték/.

Jellemző keresztmetszely
az alsó és felső járat
kialakulására

DIÓSI II. VÍZNYELŐ ALAPRAJZA

Készítette: a VM.TE. DIOGENES csoportja

Szerkesztette: Dr. Kordos László

Kiadja: Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

Felelős kiadó: Hazalinszky Tamás

Engedélyszám: 41577

Készült: 500 példányban

83/2332 MTESZ Házinyomda, Bp.

Felelős vezető: Deli Sándor